

Soós Zoltán: Hadi játékok

Soós Zoltán kötetét forgatva kényelmetlen érzésünk támadhat: mintha egy régi-régebbi korból fennmaradt dokumentumot olvasnánk - mai dátummal. Azonban míg az elmúlt idők emlékei bizonyos érdekességgel bírnak, a mai irodalom pedig aktualitásával hat, addig Soós Zoltán versei e két réteg között állnak, és nem szerencsés ötvözetként. Hangsúlyoznunk kell: nem a témaválasztás ellen emelünk kifogást -- a költők már régen bebizonyították, hogy önkifejezésük tárgya, vagy ürügye bármi lehet. Soós Zoltán témái is arattak már sikert a múltban. Ha egy nemzet háborút visel, ha az a lét, hogy minden társadalmi osztály szimpátiája biztosítva legyen, akkor születhetnek a katonaéletet romantikus felfogásban megéneklő versek. Kézenfekvő lenne itt Petőfit idézni, aki annak idején szintén alkalmazta ezt a módszert. De nem is kell ilyen messzire visszatekintnünk: ha egy ország életében akár "hósi", akár válságperiódus áll be, ha a társadalom és gazdaság gyökeres átalakításának nehézségeivel kell megküzdeni, akkor valóban szükség lehet ilyen típusú, a katonaélet, vagy egy-egy nagyobb gazdasági hadművelet "katarziszát" megörökítő művekre. Irodalmi értékük ekkor sem biztosított, de úgy-ahogy mentheti őket feltételezett hasznosságuk - gondoljunk például a "klasszikus" termelési regényekre. Elképzelhető, hogy volt egyfajta tájékoztató jellegű, tudósítottak a kor problémáiról, eredményeiről. Más lapra tartozik, hogy ezt túlzás lenne szépirodalomnak nevezni. Soós Zoltán mindezt ma műveli és ezért hatnak versei legalábbis anakronizmusként.

Egy másik kérdés, ami felvetődhet bennünk: milyen olvasórétegre számít Soós Zoltán? Egy költő lehet idealista, szánhatja műveit "mindenkinek", de azzal eleve számolnia kell, hogy egyes rétegekben nem fog sikert aratni. Soós Zoltán állandó szereplői - katonatisztek, katonák, munkások - semmiképpen sem tekinthetők stabil olvasóközönségnek. Ezzel a ténnyel tisztában kell hogy legyen, és azzal is, hogy az értő közönség aligha fog értékelni egy olyan költőt, aki szonettet ír egy géppisztolyhoz, vagy jelzőzászlóhoz. Soós Zoltánnak nem kell bizonygatnia, hogy szándéka jó, bár műveit nézőponttól függően el lehet könyvelni irodalmi barbarizmusként és lelkes idealizmusként egyaránt. Egy biztos: ha egy vers önálló műként nem állja meg a helyét, ha magyarázni kell, vagy éppen a költői szándékkal mentegetni, akkor már nem lehet igazán jó. Ez érvényes Soós Zoltán írásaira is: inkább csak mosolyt fakasztanak. De nem abban az értelemben, ahogyan ez a költőnek "vidám" katonapoémáiban szándékában állott.